

6. december 2018

Investeringerne i de små og mellemstore virksomheder stadig udfordret

Selvom erhvervslivets investeringer er steget de senere år, så ligger de fortsat på et lavt niveau efter at være faldet markant i kølvandet på den økonomiske krise. Det samlede billede dækker imidlertid over, at investeringsniveauet i de store virksomheder er normaliseret, mens det fortsat ligger underdrejet i de små og mellemstore virksomheder. Selvom det generelt går godt for dansk økonomi i øjeblikket, ligger der efter alt at dømme en stor udfordring for dansk økonomi i at få løftet investeringerne for de små og mellemstore virksomheder. Det er nemlig investeringer, der er nøglen til fremtidens vækst og velstand.

- Regnskabstal fra Danmarks Statistik viser, at erhvervslivets investeringer er steget de senere år, når man måler investeringerne som andel af værdiskabelsen. Niveauet er imidlertid fortsat relativt lavt efter det store fald, der fulgte med den økonomiske krise. Et mere normaliseret niveau ville kræve et løft i investeringsniveauet på ca. 28,5 mia. kr., og der er ca. 80 mia. kr. til seneste top.
- Investeringerne i de store virksomheder (100 ansatte eller flere) har gennem flere år haft en positiv udvikling, og investeringsniveauet ligger aktuelt på et niveau lidt over det, vi så før krisen satte ind - ca. 6,5 mia. kr.
- Investeringerne i de små og mellemstore virksomheder har først de senere år vist lidt positive takter, men her ligger niveauet fortsat meget underdrejet på et niveau markant under det, vi så før krisen satte ind, nemlig 26 henholdsvis 9 mia. kr.
- Samlet underbygger tallene indtrykket af, at de store virksomheder klarer sig fint, mens der fortsat er en meget stor udfordring i at få løftet de små og mellemstore virksomheders investeringer.
- Selvom det generelt går godt for dansk økonomi i øjeblikket, ligger der en stor udfordring for dansk økonomi i at få løftet investeringerne i de små og mellemstore virksomheder. Det er investeringer, der er nøglen til fremtidens vækst og velstand.

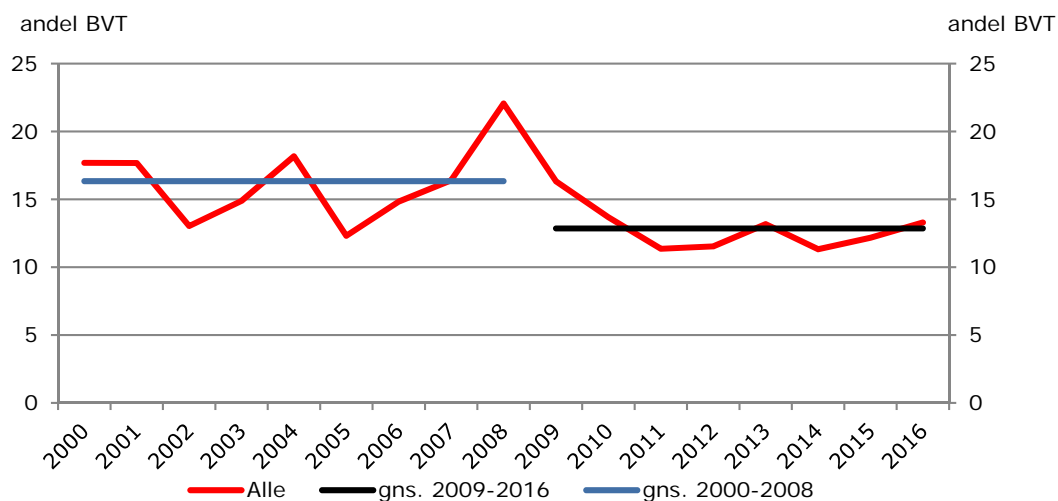
Kontakt Cheføkonom **Frederik I. Pedersen**, Formandssekretariatet,
telefon 28 42 42 72 eller mail frederik.pedersen@3f.dk

Investeringerne stiger, men ligger fortsat lavt

Det er via regnskabsstatistikken fra Danmarks Statistik muligt at se på virksomhedernes investeringer på et mere detaljeret niveau end gennem Nationalregnskabets opgørelse, der ellers normalt er i fokus. Det er i det henseende nærliggende at se på investeringskvoten, der beregnes som investeringsudgiften sat i forhold til værditilvæksten (egenproduktionen) i virksomhederne. Begge opgjort i løbende priser. Man får dermed et billede af, hvor mange kroner virksomhederne investerer ud af den værdi, de skaber¹.

Figur 1 viser investeringskvoten baseret på regnskabsstatistikken for de private hovedbrancher, der dækker industri, bygge- og anlæg samt privat service².

Figur 1. Erhvervsinvesteringskvote, private hovedbrancher, regnskabsstatistik

Anm.: Regnskabsstatistikken følger ikke kalenderåret. Se faktaboks sidst i analysen.
Kilde: Danmarks Statistik

Som det fremgår, er investeringskvoten steget en smule de seneste år (2016-regnskabsår er nyeste tal), men niveauet ligger stadig mærkbart lavere, end før krisen for alvor satte ind i 2008. Fra 2000 til 2008 lå investeringsniveauet gennemsnitligt på 16,3 pct. af BVT. Fra 2009-2016 har det til sammenligning ligget på 12,9 pct. I 2016 lå niveauet på 13,3 pct. af BVT.

Skulle niveauet i 2016 have ligget mere normalt - på 16,3 pct. som var gennemsnittet før krisen satte ind - skulle investeringerne i kroner og øre have ligget ca. 28,5 mia.

¹ Ved at kigge på kvoter i løbende priser kan der være en negativ tendens i udviklingen, fordi en større del investeringerne i dag sker i IT-produkter, hvor priserne generelt falder relativt til de øvrige priser.

² Den finansielle sektor er med i nationalregnskabets opgørelse, men ikke i regnskabsstatistikken.

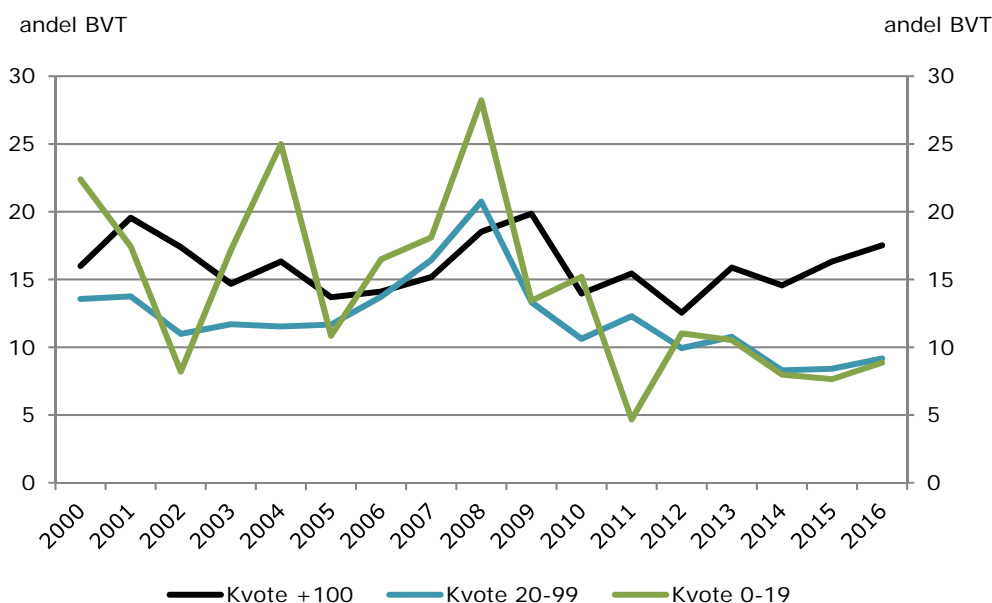
kr. højere. Der er altså tale om et massivt efterslæb, hvis før-kriseniveau er udgangspunktet. I 2008 toppede kvoten med 22,1 pct., eller hvad der i forhold til 2016-niveau svarer til mere end 80 mia. kr.

Investeringer fordelt på virksomhedsstørrelse

Vi har altså på overfladen et problem med at få mere gang i erhvervslivets investeringer, der fortsat ligger på et relativt lavt niveau, trods fremgang de senere år. Regnskabsstatistikken giver mulighed for at kigge dybere ned i investeringerne, herunder opdelt på virksomhedsstørrelse for årene 2000 til 2016.

Som det fremgår af figur 2, har de store virksomheder med mere end 100 ansatte i gennemsnit et højere investeringsniveau, som samtidig er langt mere stabilt end de øvrige virksomhedsstørrelser.

Figur 2. Investeringer ift. værditilvæksten fordelt på virksomhedsstørrelse.

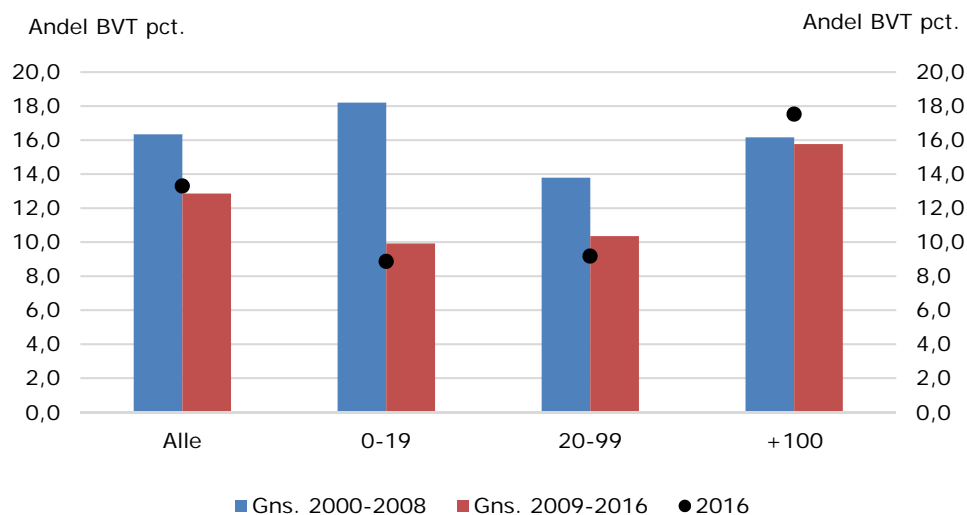
Kilde: 3F pba. Danmarks Statistik.

Investeringskvoten for de store virksomheder har været pænt stigende de senere år, og der er ikke nogen større forskel mellem niveauet før og efter krisen. Niveauet i 2016 på 17,5 pct. ligger således over det gennemsnitlige niveau fra før krisen, svarende til ca. 6,5 mia. kr. Det viser figur 3. Det peger på, at de store virksomheders investeringer er oppe i omdrejninger, omend vi fortsat er et stykke fra tidligere topniveauer.

Kigges der på de små virksomheder med under 20 ansatte, har der været store udsving i investeringskvoten fra år til år. Investeringerne ligger ifølge de nye regnskabsoplysninger på 8,9 pct. i 2016, hvilket er højere end i 2015, hvor niveauet var 7,6 pct. Det fremgår af figur 2. Som figur 3 viser, er det seneste niveau dog forsat meget lavt set i historisk perspektiv. Investeringerne i de små virksomheder har samlet ligget markant lavere efter 2008 sammenholdt med perioden før krisen for

alvor satte ind. Sammenlignet med det gennemsnitlige niveau fra 2000-2008 lå investeringerne i 2016, hvad der svarer til 26 mia. kr. lavere.

Figur 3. Andel af investeringer ift. virksomhedsstørrelse før og efter 2008

Kilde: 3F pba. Danmarks Statistik.

For de mellemstore virksomheder (20-99 ansatte) er investeringskvoten også steget en smule fra 2015 (8,4 pct.) til 2016 (9,2 pct.). Men også her er niveauet fortsat lavt set i historisk perspektiv, og samlet ligger investeringerne for de mellemstore virksomheder, efter krisen, på et betydeligt lavere niveau end før krisen, omend den relative nedgang ikke er så stor som for de små virksomheder, jf. figur 3. Niveauet i 2016 ligger, hvad der svarer til 9 mia. kr. lavere end gennemsnittet fra 2000-2008.

Investeringer er afgørende for fremtidens vækst og velstand

Selvom det er gået fremad for alle virksomhedsstørrelserne det seneste år, ligger niveauet fortsat meget lavt for de små og mellemstore virksomheder. For de store virksomheder er vi godt oppe på normalt niveau. Dermed ser de store virksomheder ud til at klare sig fint, mens det er for de små og mellemstore virksomheder, vi har en udfordring.

Da investeringerne i regnskabsstatistikken ikke medregner investeringer i forskning og udvikling (F&U), skønnes udviklingen over tid at være undervurderet. Men det er efter alt at dømme primært i de store virksomheder, dette er gældende, da det typisk er dem, der har de største udgifter til F&U. Det underbygger bare yderligere konklusionen om, at investeringsudfordringerne primært ligger blandt de små og mellemstore virksomheder.

Selvom det generelt er gået godt for dansk økonomi de senere år, ligger der efter alt at dømme en stor udfordring for dansk økonomi i at få løftet investeringerne for de små og mellemstore virksomheder. Det er investeringer, der er nøglen til fremtidens vækst og velstand. Det illustreres meget klart i den fremskrivning, konsulenthuset McKinsey udarbejdede til "Disruptionrådet" sidste år.

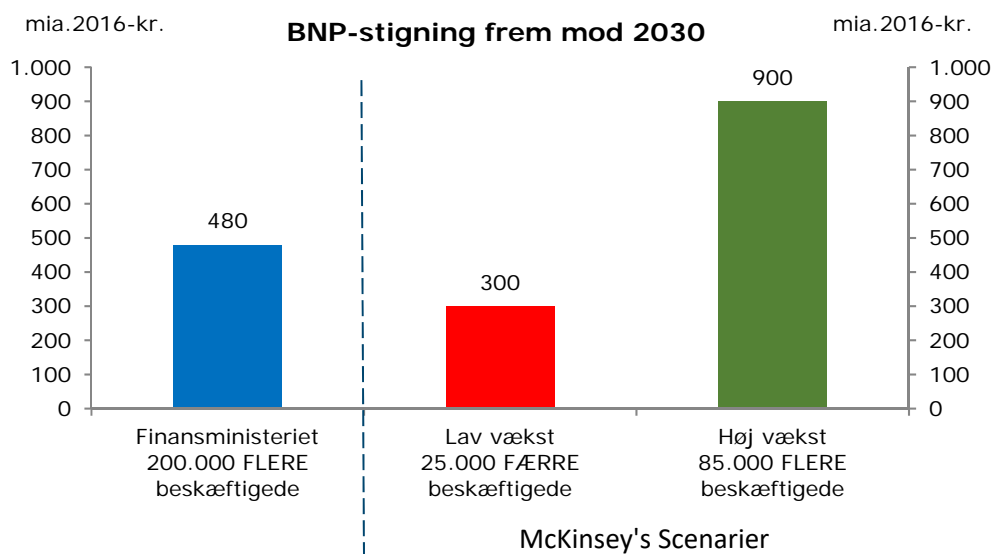

I et McKinseys lav-vækstscenarior, hvor vi ikke får omstillet os til den nye teknologi, stiger BNP kun med 300 mia. kr., og beskæftigelsen falder med 25.000 frem mod 2030, jf. figur 4.

I det positive scenarior, hvor vi har en succesfuld omstilling til den nye teknologi, stiger BNP med hele 900 mia. kr. på baggrund af 85.000 flere i beskæftigelse.

Disse scenarior kan sammenlignes med, at Finansministeriet vurderer (uden nye reformer), at beskæftigelsen frem mod 2030, i lyset af de mange reformer, der er lavet herhjemme, vil stige med hele 200.000 personer, og at BNP i det lys vil blive forøget med 480 mia. kr. De 200.000 er mere end dobbelt så meget, som det der ligger i McKinseys højvækstscenarior.

Figur 4. Vækstscenarior mod 2030

Anm.: Måles fra 2016, jf. McKinseys rapport " Shaping the future of work "

Kilde: 3F pba. Konvergensprogram 2018 og McKinsey

Det er således ikke antallet af "hænder", der er afgørende for, hvor vi lander. Vi kan ifølge McKinsey således få den høje vækst med under halvdelen af det, Finansministeriet venter beskæftigelsen kan stige med (85.000 ift. 200.000) frem mod 2030. Det der er forskellen mellem det høje scenarior, det lave og Finansministeriets fremskrivning, er produktivitetsudviklingen - hvilke kvalifikationer vores arbejdsstyrke har, og i hvor stort omfang der investeres i ny teknologi, omstilles i virksomhederne, forskes og udvikles.

Det lave investeringsniveau i de små og mellemstore virksomheder peger på en stor udfordring for Danmark. Både på kort sigt, fordi investeringer trækker vækst og beskæftigelse med sig via øget hjemlig efterspørgsel. Men også på længere sigt, fordi investeringer er med til at skabe øget produktivt vækst, udvikling i erhvervslivet og konkurrencedygtige virksomheder til gavn for dansk økonomi og den danske beskæftigelse.

Faktaboks om investeringsopgørelserne

Opgørelsen baseret på regnskabsstatistikken er ikke helt identisk med den opgørelse, der kan findes i Nationalregnskabet. Det skyldes bl.a., at Nationalregnskabet også medtager investeringer i forskning og udvikling samt udgifter til egenproduceret software. Desuden dækker regnskabsstatistikken primært de private byerhverv, omend den finansielle sektor ikke er med i tallene.

Men regnskabsstatistikken indgår som primærstatistik i Nationalregnskabet's opgørelse af netop investeringerne og er derfor et væsentligt element. Den anses derfor også som en væsentlig indikator for investeringerne, jf. også Nationalbankens Kvartalsoversigt, 3. kvartal 2015.

Tallene bygger udelukkende på de tre brancher: Industri, bygge og anlæg samt privat service. Her dækker privat service over:

- Handel med biler og motorcykler, og reparation heraf
- Engroshandel undtagen med motorkøretøjer og motorcykler
- Detailhandel undtagen med motorkøretøjer og motorcykler
- Transport
- Hoteller og restauranter
- Information og kommunikation
- Ejendoms handel og udlejning
- Vidensservice
- Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service.

Data er ekskl. landbrug, fiskeri, energi- og vandforsyning, havne mv., jernbane- og busdrift, pengeinstitutter, forsikring, almene boligselskaber, offentlig administration mv.

Bemærk, at brancherne råstofindvinding, genbrug og reparation af husholdningsudstyr ikke er medtaget i analysen på grund af manglende data.

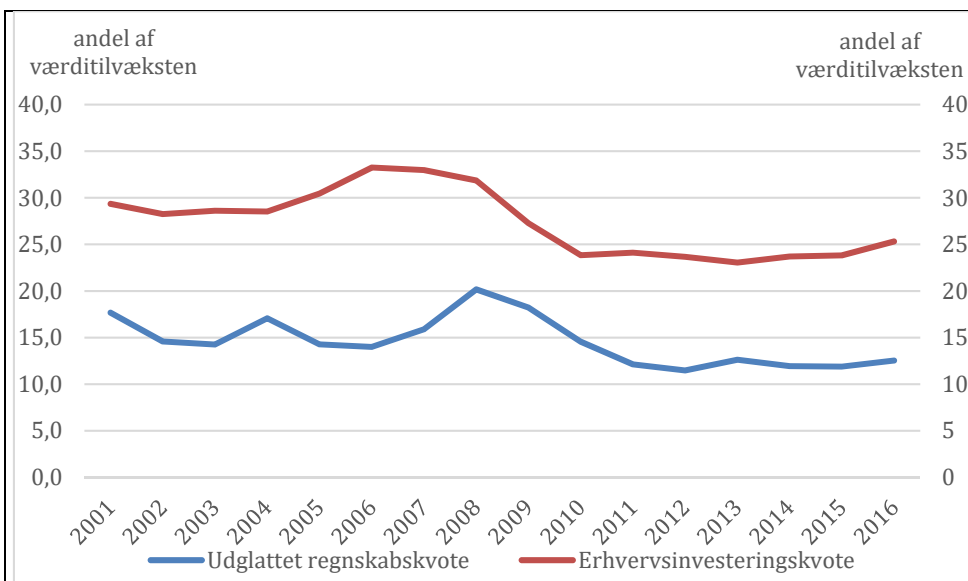
Investeringerne og værditilvæksten i regnskabsstatistikken kan endvidere opdeles på virksomhedsstørrelse efter antallet af ansatte. I statistikbanken findes kategorierne 0-9, 10-19, 20-99 og 100+.

Tallene følger regnskabsåret og ikke kalenderåret, hvilket man må forsøge at tage højde for, hvis man vil sammenligne med f.eks. nationalregnskabet, jf. figur nedenfor

Investeringerne i regnskabsstatistikken dækker over tilgang og afgang af anlægsaktiver, dvs. fast ejendom (grunde, bygninger mv.), driftsmidler (maskiner, køretøjer, inventar mv.) og immaterielle aktiver (software, licenser mv.). Tilgang opgøres til anskaffelsespris før afskrivninger og andre reguleringer og omfatter såvel købte som leasede aktiver. Afgang værdisættes til salgsprisen eller, hvor denne ikke kendes, til den nedskrevne værdi.

Det har i opgørelsen ikke være muligt at tage højde for effekten af operationel leasing. Det har ikke indflydelse på den overordnede udvikling, mens det givet påvirker investeringskvoten for de mindre virksomheder i negativ retning, jf. <http://axcelfuture.dk/admin/resources/fi04-18faldet-i-erhvervsinvesteringer-1.pdf>

Figur A1. Erhvervsinvesteringskvote fra Nationalregnskab samt regnskabskvoten.

Anm.: Da regnskabsstatistikken ikke følger kalenderåret, er der lavet en udglatning for bedre at kunne sammenligne med nationalregnskabet. Se faktaboks ovenfor. Nationalregnskabskvoten for de senere år er foreløbig og forbundet med usikkerhed.

Kilde: Danmarks Statistik og Eurostat.

Se endvidere <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/regnskabsstatistik-for-private-byerhverv>

Analysen er udarbejdet af stud.polit **Allan Ozvan** og cheføkonom **Frederik I. Pedersen**